

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร
Relationship between Organizational Culture and Creative Learning of
Students at Alternative Secondary Schools in Bangkok Metropolis.

ลลิตา จำปาฤทธิ Lalita Champarit^๑
สนั่น ประจงจิตร Sanan Prachongchit^๒
อัจฉรา นิยมภา Achara Niyamabha^๓

Received: May 30, 2019

Revised: August 6, 2019

Accepted: August 9, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ๒) เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร ๓) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร โดยมีประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๔ โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๑๔ คน เลือกกลุ่มตัวอย่าง ๘๘ คน มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรมองค์การด้านความเชื่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วัฒนธรรมองค์การด้านค่านิยม

๒. การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ด้านการลงมือทำ

^๑สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Lalita.cham@gmail.com

^๒คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^๓คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์การ, การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์, โรงเรียนทางเลือก

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) levels of organizational culture of alternative schools in Bangkok Metropolis, 2) levels of creative learning of these students, and 3) relationship between organizational culture and creative learning of the students. A sample of 88 teachers from these secondary alternative schools was selected by a proportional stratified random sampling. The instrument for data collection was a questionnaire constructed by the researcher. The statistics used for data analyses were percentage, means, standard deviation, level, and Person's product moment correlation coefficient.

The research results were as follows:

1. Organizational culture of all aspects was rated at the high level; from which the aspect of beliefs had the highest means, followed by that of organizational culture of values.

2. All aspect of student creative learning was also rated at the high level; from which the aspect of child-centered creative learning was ranked at the top, followed by that of life-long creative learning.

3. The relationship between organizational culture and creative learning of these students was at the highest level with the statistically significant level of 0.01.

Keywords: Organizational Culture, Creative Learning, Alternative School

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังอยู่ในทิศทางของการพัฒนาประเทศเพื่อก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการสร้างสรรคนวัตกรรม การสร้างสรรคนวัตกรรมนั้นเป็นอีกหนึ่งความจำเป็นที่จะช่วยให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มีความสามารถในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลกได้ นวัตกรรมเกิดจากการนำความคิดสร้างสรรค์มาต่อยอดให้เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้ เช่น สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ผลิตภัณฑ์กระบวนการใหม่ๆ ซึ่งนวัตกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความค่า (value creation) และมีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม (ศศิมา สุขสว่าง, ๒๕๖๑) เราจึงจำเป็นจะต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์ การจัดเตรียมบุคลากรที่เป็นกำลังสำคัญในอนาคตถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะเป็นการเตรียมบุคลากรที่มีความสมบูรณ์พร้อม มีการพัฒนาการในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาจะต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ เป็นขั้นเป็นตอน เพื่อปลูกฝังแนวคิด ค่านิยม ตั้งแต่วัยเด็ก

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น คือ ระบบการศึกษายังไม่สามารถตอบสนองต่อการเป็นประเทศแห่งการสร้างสรรคนวัตกรรมได้อย่างแท้จริง ปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาหรือบรรลุวัตถุประสงค์ของการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้ คือ วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นเสมือนบุคลิกภาพ (personality) หรือจิตวิญญาณ (spirit) ขององค์การ (วิรัช สงวนวงศ์วาน, ๒๕๔๖) เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมและจูงใจให้บุคลากรมีการร่วมมือร่วมใจในการทำงาน ช่วยลดความขัดแย้ง และช่วยนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การได้ ปัญหาที่เกิดจากวัฒนธรรมองค์การ เช่น ค่านิยมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติงานของครู ครูไม่มีความเชื่อ ความศรัทธาในระบบการทำงาน ของโรงเรียน ครูไม่เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงเพื่อก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการสร้างสรรคนวัตกรรม ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นตัวที่สะท้อนถึง ความเชื่อ ค่านิยม บรรทัดฐานและมาตรฐานการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานของครู ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานต่างๆ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนที่เป็นกำลังของชาติในอนาคตโดยตรง

จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโรงเรียนทางเลือก พบว่าในปัจจุบันโรงเรียนทางเลือกได้รับการยอมรับว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผลจากการประกันคุณภาพโรงเรียนทางเลือกที่ได้รับการประเมินจากรัฐ ส่วนมากได้รับการรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะโรงเรียนทางเลือกที่อิงกับระบบของรัฐที่มีนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ มีการบริหารงานในระดับพอใช้จนถึงระดับดีมาก (จริพร นาคสัมฤทธิ์, ๒๕๕๕) มีนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวัฒนธรรมองค์การ ศึกษาการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์การทางการศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การให้เป็นวัฒนธรรมองค์การที่มีคุณภาพเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดบรรทัดฐานมาตรฐาน และเกิดรูปแบบพฤติกรรมของบุคลากรที่เอื้อต่อการบริหารสถานศึกษา และการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการพัฒนารูปแบบ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในตัวนักเรียน เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติ ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นกำลังที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร
๒. เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร
๓. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

๑. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - ๑.๑ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยครูกลุ่มโรงเรียนทางเลือก ระดับมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ๔ โรงเรียน จำนวน ๑๑๔ คน เป็นครูผู้สอนในปีการศึกษา ๒๕๖๐ จาก ๔ โรงเรียน คือ ๑) โรงเรียนรุ่งอรุณ ๒) โรงเรียนอมตยกุล ๓) โรงเรียนเพลินพัฒนา และ ๔) โรงเรียนดรณสิกขาลัย
 - ๑.๒ กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๘๘ คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นแบบเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแยกตามจำนวนของครูผู้สอน ในแต่ละโรงเรียนและคำนวณจำนวนครูแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงเรียน
๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - ๒.๑ ตัวแปรด้านวัฒนธรรมองค์การประกอบด้วย องค์ประกอบวัฒนธรรมองค์การ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา ๒) ความเชื่อ ๓) ค่านิยม ๔) บรรทัดฐานและมาตรฐาน ๕) รูปแบบของพฤติกรรม
 - ๒.๒ ตัวแปรด้านการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ๔ ด้าน คือ ๑) การเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ ๒) การเรียนรู้ผ่านการทำโครงงาน ๓) การเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ และ ๔) การเรียนรู้ตลอดชีวิต
๓. การวิเคราะห์ข้อมูล
 - ๓.๑ วิเคราะห์ข้อมูลและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง
 - ๓.๒ วิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมองค์การ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 - ๓.๓ วิเคราะห์ระดับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

๓.๔ วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ของ Pearson (Dunn, 2001: 222 อ้างใน เพ็ญใจ สุขโรจน์, ๒๕๕๐: ๑๙๘)

สรุปผลการวิจัย

๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ไม่เกิน ๓๐ ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ระดับชั้นเรียนที่สอนส่วนใหญ่สอนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน ๕ ปี

๒. ระดับวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเชื่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากอย่างยิ่ง เป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือด้านค่านิยม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ส่วนระดับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรมองค์การด้านบรรทัดฐานและมาตรฐานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับสูงกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียน มากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ รองลงมา พบว่า วัฒนธรรมองค์การด้านรูปแบบของพฤติกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑ ส่วนวัฒนธรรมองค์การด้านความเชื่อมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกในระดับสูงกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียน น้อยที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๑

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้การสร้างสรรคของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในโรงเรียนทางเลือก ในกรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

๑. วัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานครในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรมองค์การด้านความเชื่อมีค่าเฉลี่ยในระดับสูงสุด ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานครมีสมมติฐาน มีความเข้าใจและมีความเชื่อที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยพบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความรักและความเชื่อมั่นในปรัชญา วิสัยทัศน์ของโรงเรียน พร้อมทั้งจะเสียสละร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานในหน้าที่ในการพัฒนา

โรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ความเชื่อที่ว่านักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันและเชื่อมั่นว่านักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสุนทร วงศ์ไวยวรรณ (๒๕๔๐) ที่ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อองค์การใดๆ เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่หล่อหลอมรวมสมาชิกทุกคนให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จนทำให้สมาชิกทุ่มเทพลังกาย พลังใจในการที่จะนำพาความเป็นเลิศมาสู่องค์การ ส่วนวัฒนธรรมองค์การด้านค่านิยม ที่มีอันดับรองลงมา พบว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนประสบความสำเร็จ โดยที่จุดเน้นของโรงเรียน คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนในทุกๆ ด้าน เพื่อให้นักเรียนเป็นคน เก่ง ดี และมีความสุข และโรงเรียนมีนโยบายที่ยกย่องบุคลากรและนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดี นอกจากนี้โรงเรียนยังส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้นักเรียนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Robbins (1995: 751-752) ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การคล้ายกับวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งลักษณะของวัฒนธรรมองค์การเป็นค่านิยมเด่น ที่องค์การคาดหวังและสนับสนุนให้สมาชิกในองค์การมีส่วนร่วม เช่น ความรับผิดชอบในการทำงาน ความตรงต่อเวลา เป็นต้น และสอดคล้องกับ Arroba and Kim (1992) ที่ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมองค์การว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นหัวใจของการทำงานเป็น การรวมค่านิยมหลัก ซึ่งจะส่งผลไปยังโครงสร้างการดำเนินงานและการออกแบบงานขององค์การ รวมถึงแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติตนของสมาชิกในองค์การ วัฒนธรรมองค์การเป็นการบ่งบอกถึงการรับรู้ร่วมกันของสมาชิกในองค์การและความชัดเจนในการดำเนินงานรวมถึงบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกภายในองค์การ ส่วนวัฒนธรรมองค์การด้านรูปแบบของพฤติกรรม พบว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือก มีการประพฤติปฏิบัติตนในแนวทางที่เป็นแนวเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ ในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนในทุกๆ ด้าน ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ โดยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ในกิจกรรมเพื่อช่วยในการพัฒนานักเรียน โดยมีลักษณะของการทำงานร่วมกับผู้ปกครองในการช่วยกันทำให้นักเรียนเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับวัชรพล ศุภจักรวัฒนา (๒๕๔๙) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่ช่วย กำหนดกรอบ ระเบียบ แบบแผนต่างๆ ในการการที่สมาชิกในองค์การจะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และการที่สมาชิกภายในองค์การมีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับรูปแบบของวัฒนธรรมองค์การที่ตนทำงานอยู่ ก็จะมีผลให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุดในการทำงานอีกด้วย วัฒนธรรมองค์การด้านบรรทัดฐานและมาตรฐาน พบว่า ในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ได้มีการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติตน ปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานและมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ผู้บริหารมีการใช้เครื่องมือที่มีมาตรฐานในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียน อยู่เป็นระยะ อย่างสม่ำเสมอ โดยโรงเรียนมีข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสิ่งนี้ทำให้นักบุคลากรมีความเข้าใจที่ชัดเจนถึงแนวทางในการปฏิบัติตน และปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Robbins (1995: 751-752) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของวัฒนธรรมองค์การว่า คล้ายกับวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมถือว่าเป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรม ที่จะเป็สิ่งที่ช่วย

ชี้แนะแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของสมาชิก ว่าควรจะทำอย่างไร ทำอะไร และควรแสดงออก कैไหน และสอดคล้องกับ Hellriegel และคณะ (1995: 479) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การว่า วัฒนธรรมองค์การ คือการกำหนดมาตรฐานควบคุมพฤติกรรมและแนวทางการปฏิบัติของสมาชิกในองค์การให้เกิดขึ้นในแนวทางที่พึงประสงค์วัฒนธรรมองค์การด้านประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานครได้มีการสืบทอดแนวปฏิบัติที่ดีงามที่สืบทอดมาจากอดีตในการจัดกิจกรรมต่างๆ และโรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมในการรำลึก ยกย่องเชิดชูบุคลากรที่ได้สร้างคุณประโยชน์ให้แก่โรงเรียน เพื่อให้สมาชิกในโรงเรียนได้เกิดความภาคภูมิใจในโรงเรียน และนอกจากนี้ บุคลากรยังมีความภาคภูมิใจในความเป็นมาของโรงเรียน บุคลากรส่วนใหญ่ยังทราบและสามารถเล่าถึงประวัติความเป็นมาของโรงเรียนตนเองได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Pheysey (1993) ที่ได้สรุปถึงความสำคัญของวัฒนธรรมองค์การว่า วัฒนธรรมมีคุณค่าเนื่องจากเป็นสิ่งที่ผูกรวมนสมาชิกในองค์การไว้ด้วยกัน ทำให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นจนทำให้ทุ่มเทพลังใจลงกายอย่างเต็มที่ในการทำงาน ลักษณะดังกล่าวจะเกิดการสั่งสมต่อเนื่องมาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งกระบวนการเกิดของวัฒนธรรมนี้เริ่มต้นจากบุคคล อาจจะเป็นบุคคลใดคนหนึ่งหรือเป็นผู้นำในองค์การที่มีอิทธิพลต่อคนอื่นๆ ได้คิดค้นถึงแนวทางวิธีการหรือวัฒนธรรมใหม่ๆ จากนั้นก็เกิดการรับรู้ร่วมกันภายในองค์การ จนกลายเป็นความเชื่อ ค่านิยมกลุ่มที่สมาชิกได้ร่วมกันสร้างขึ้น และเผยแพร่จนเป็นที่ยอมรับและเป็นแนวปฏิบัติที่เกิดภายในองค์การ ซึ่งวัฒนธรรมจะกลายเป็นเงื่อนไขที่สำคัญในการกำหนดแนวทางกลยุทธ์และประสิทธิภาพในการทำงานของสมาชิกภายในองค์การ เพื่อการเกิดผลผลิตที่มีคุณภาพ

๒. ระดับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เป็นอันดับสูงสุด พบว่า โรงเรียนได้มีการจัดทำหลักสูตรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน จึงทำให้รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียนเกิดขึ้นในลักษณะที่นักเรียนได้เป็นผู้เลือกกิจกรรมในการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะ ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่แล้วของตนเองในการเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จากกิจกรรมใหม่ๆ ที่ตนเองสนใจ ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นมาได้ด้วยตนเอง มีความสอดคล้องกับสุชิน เพ็ชรรัช (๒๕๔๘) ที่ได้กล่าวถึงหลักการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ตามหลักการ Constructivism ไว้ว่า ผู้สอนต้องจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนได้เลือกกิจกรรมจากทางเลือกที่หลากหลาย ทำให้ผู้เรียนมีความความสุขในการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้เก่ามาเชื่อมโยงเข้าด้วยกันกับความรู้ใหม่ ส่วนผู้สอนเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนรองลงมาคือการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน พบว่า เกิดจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ใช้ประสบการณ์ของตนเองเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รอบตัวตามความสนใจ ภายใต้สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในการหาคำตอบจากคำถามที่ตนเองได้สร้างขึ้น กระบวนการนี้ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยง ผสมผสานความรู้ใหม่และความรู้เก่าเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ เป็นการสร้างให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการหาคำตอบในสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง วิธีการเช่นนี้จะทำให้นักเรียนมีความสุขและ

กระตือรือร้นในการเรียนรู้เพื่อหาคำตอบด้วยตนเอง ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Papert (1999 อ้างใน กมลวรรณ ตังธนาพานนท์, ๒๕๔๗) ที่ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต (life-long learning) ว่าเป็นการเรียนรู้จากการที่ผู้เรียนได้สร้างสิ่งต่างๆ จากการเรียนรู้ขึ้นด้วยตนเอง และสามารถใช้สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นจุดเริ่มต้นการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ หรือสร้างสิ่งต่างๆ ต่อไปอีกเรื่อยๆ ทำให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความคิดใหม่จากสิ่งที่สร้างขึ้นและพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงกระตุ้นในการอยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ พบว่านักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมการสำรวจ การลงมือทดลอง ฝึกปฏิบัติจากการทำกิจกรรมภายในห้องเรียน และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ภายนอกห้องเรียน ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติรอบตัว ได้พัฒนาประสาทสัมผัสด้านต่างๆ มีความสามารถในการสื่อสาร การรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและทำงานร่วมกันเพื่อการแสดงบทบาทได้อย่างเหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ คอยจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ จัดเตรียมสถานที่ ที่มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ของนักเรียน และการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการทำโครงการ โดยที่นักเรียนได้เป็นผู้คิดริเริ่มโครงการที่ตนเองสนใจด้วยตนเอง และเป็นผู้บริหารจัดการในการทำโครงการของตนเอง ครูมีหน้าที่ให้คำปรึกษา คอยสนับสนุน ช่วยเหลือในการทำโครงการ จากลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้นักเรียนได้นำความรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงบูรณาการ เพื่อบริหารจัดการโครงการของตนเอง ดังนั้นนักเรียนจึงมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งจากการได้ลงมือทำโครงการที่ตนเองคิดขึ้นมาด้วยตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของเชษฐ ศิริสวัสดิ์ (๒๕๕๕) ที่ได้ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ ทำโครงการวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับเครื่องร่อนกระดาษ จากการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในลักษณะดังกล่าวทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการทางวิทยาศาสตร์การบินและเป็นการฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาทำโครงการให้ประสบความสำเร็จ นำไปสู่การเรียนรู้ผ่านการคิด การปฏิบัติ การทดลอง การสะท้อนความคิด การนำเสนอ การสรุปและเขียนรายงานโครงการของตนเอง จากลักษณะดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้นด้วยตนเองในทุกขั้นตอน

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบสมมติฐานการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ในภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ทั้งนี้เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นเหมือนรูปแบบวิถีชีวิตของบุคลากรในองค์การ ที่จะเป็นสิ่งที่กำหนดรูปแบบพฤติกรรม การประพฤติ ปฏิบัติตน การปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีการแสดงออกในรูปแบบที่คล้ายคลึง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เป็นสิ่งที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา จากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นนิสัย ความเคยชิน จนเกิดเป็นขนบธรรมเนียมประเพณีขององค์การ จากรูปแบบดังกล่าวทำให้บุคลากรในโรงเรียนทางเลือก มีทัศนคติ รูปแบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินกิจกรรม โครงการต่างๆ ภายในโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากเป็นสิ่งที่สามารถผูกรวมสมาชิกในโรงเรียนให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในนโยบาย รูปแบบการดำเนินงาน

ของโรงเรียน จนทำให้เกิดความเชื่อมั่น หุ่นเทพพลังกายอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่ได้วางไว้ เป้าหมายสำคัญที่สุดในการในการดำเนินงานของโรงเรียนคือ การทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างสูงสุดสอดคล้องกับการดำเนินกิจกรรมภายในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร ที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีความยืดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนเพื่อให้เข้ากับธรรมชาติของนักเรียนทุกๆ คน ที่มีความแตกต่างกัน โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ฝึกการคิด ได้ค้นคว้าสำรวจ ได้ลงมือทำงานด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมโครงงาน หรือกิจกรรมอื่นๆ ในหลากหลายรูปแบบ เป็นการบ่มเพาะให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยในการใฝ่เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา จนทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะการที่นักเรียนอยากจะเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองขึ้นไปในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา จนเป็นมนุษย์ที่มีความพร้อมสมบูรณ์ ดังที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. (๒๕๕๓ อ้างใน จรีพร นาคสัมฤทธิ์, ๒๕๕๕) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนทางเลือกมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อการดึงศักยภาพของมนุษย์ และพัฒนาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมาอย่างเต็มศักยภาพ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าวัฒนธรรมองค์การในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดรูปแบบการดำเนินงาน การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิต รูปแบบพฤติกรรมที่กำหนด ความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของคนในองค์กร ดังนั้นวัตถุประสงค์ นโยบายในการดำเนินงาน หรือการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนที่เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถพัฒนานักเรียน ได้ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา จนเป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์อย่างเต็มรูปแบบนั้น ล้วนมีพื้นฐานมาจากความคิด ค่านิยม ความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความแตกต่าง และสามารถพัฒนาได้ จนก่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐานและมาตรฐานในการดำเนินงาน ผ่านรูปแบบพฤติกรรม ที่มีการสืบทอดต่อกันมาจากในอดีตจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ สุนทร วงศ์ไวยวรรณ (๒๕๔๐) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นสิ่งที่หล่อหลอมรวมสมาชิกทุกคนให้เกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จนทำให้สมาชิกหุ่นเทพพลังกาย พลังใจในการที่จะนำพาความเป็นเลิศมาสู่องค์กร

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑.๑ ด้านวัฒนธรรมองค์การ

๑) วัฒนธรรมองค์การด้านประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงความสำคัญในการที่จะทำให้นักบุคลากรภายในโรงเรียนได้ศึกษา เรียนรู้และทำความเข้าใจกับประวัติความเป็นมาของโรงเรียนของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ความเป็นมาในการก่อตั้งโรงเรียน บุคคลที่เป็นวีรบุรุษ บุคคลที่น่ายกย่อง ชมเชย ที่ได้สร้างความดีงามไว้ในอดีต ที่มาที่ไปของงานพิธีการ พิธีกรรมต่างๆ หรือเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีที่สืบทอดเนื่องมาจากอดีต โดยโรงเรียนอาจจะจัดให้มีกิจกรรมวันสถาปนาโรงเรียนประจำปี

กิจกรรมยกย่องเชิดชูบุคลากรที่เป็นขวัญใจของคนรุ่นหลังที่ได้สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมในด้านต่างๆ หรือการให้ข้อมูล ความรู้ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานศึกษาในการปฐมนิเทศครูใหม่ เป็นต้น เพราะว่าการที่บุคลากรได้เรียนรู้ ศึกษาถึงความเป็นมาของโรงเรียน จะทำให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผล และความเป็นมาเป็นไปของโครงการกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ทำให้บุคลากรเห็น ความสำคัญ และเกิดความเชื่อในสิ่งที่ทำ เชื่อในแนวทางการบริหารโรงเรียน

๒) วัฒนธรรมองค์การด้านบรรทัดฐานและมาตรฐาน เนื่องจากบรรทัดฐานและมาตรฐาน เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการควบคุมความประพฤติของบุคลากรทุกคนในองค์การ ให้มีการ ประพฤติ ปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักถึงความสำคัญในการกำหนดและรวบรวม แนวปฏิบัติ กฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เป็นบรรทัดฐานและมาตรฐานเดียวกัน และทำให้บุคลากรได้มีการ ปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ อาจจะเป็นวิธีการบังคับ หรือใช้เทคนิคในการชักชวนให้บุคลากร ปฏิบัติตาม จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการกำหนดนโยบายด้านการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนให้เป็นเกณฑ์และมาตรฐานเดียวกันนั้น อยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรให้บุคลากรในโรงเรียนได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การกำหนด นโยบาย การวางแผนการดำเนินงาน โครงการต่างๆ เพื่อให้บุคลากรได้มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วน หนึ่งในการกำหนดบรรทัดฐานและมาตรฐานของโรงเรียน จะทำให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจใน ตนเอง ภาคภูมิใจในโรงเรียน จนทำให้เกิดการทุ่มเทความรู้ความสามารถในการที่จะพัฒนาโรงเรียนให้ บรรลุวัตถุประสงค์ในที่สุด

๑.๒ ด้านการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

๑) การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนในด้านการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการเป็นด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ของนักเรียนให้มีการจัดกิจกรรมที่สนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน รูปแบบการทำโครงการให้มากขึ้น โดยผู้บริหารอาจจะเริ่มต้นด้วยการพัฒนาครูให้มีความเข้าใจ และ เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการทำโครงการของนักเรียน หลังจากนั้นก็ พัฒนาให้ครูมีความรู้ความสามารถจนครูสามารถที่จะเป็นผู้กำกับและดูแลนักเรียนในการทำกิจกรรม โครงการ ในฐานะผู้ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ คอยให้ผลสะท้อนกลับในการทำโครงการของนักเรียน อย่างเช่น ในโรงเรียนตรุณสิกขาลัย ที่ได้นำทฤษฎี Constructionism ของ Prof. Seymour Papert มาใช้อย่างเต็มรูปแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงอย่างเต็มศักยภาพ ทำให้นักเรียนคิดที่จะคิดต่อไปด้วยตนเองได้ ในช่วงปลายภาคการศึกษาโรงเรียนตรุณสิกขาลัยจะมีการจัด กิจกรรม “Exhibition” งานนิทรรศการนำเสนอโครงการของนักเรียน ประจำปีการศึกษา ที่นักเรียน จะมีโอกาสได้นำเสนอผลงานจากการทำโครงการด้วยตนเอง เป็นต้น นอกจากนี้ และจากผลการวิจัย ในรายชื่อของการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการพบว่านักเรียนมีความเข้าใจลึกซึ้งจากการลงมือทำ โครงการด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เป็นอันดับต่ำสุด ดังนั้นในแนวทางการแก้ไข ครูผู้จัด กิจกรรมและโรงเรียนควรจะมีการจัดเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการ จัดทำโครงการของนักเรียน เช่น การจัดเตรียมสถานที่ให้มีความเหมาะสม หรือการที่โรงเรียน สนับสนุนและพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ในการที่จะเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำที่ ดี สามารถกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิด เชื่อมโยงบูรณาการความรู้ต่างๆ เพื่อการบริหารจัดการ

โครงการของตนเอง ก็จะช่วยทำให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ในทุกๆ ขั้นตอนได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งจากการทำโครงการ จนเกิดเป็นลักษณะการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนในที่สุด

๒) การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ด้านการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านนักเรียนแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสมในการทำกิจกรรมกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำสุดและด้านนักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยในอันดับต่ำ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำนี้ ครูควรจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงออกในการปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อกันให้มากยิ่งขึ้น ปัญหานี้อาจจะเกิดเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ครูควรมีการจัดกิจกรรมที่เป็นการละลายพฤติกรรมของนักเรียนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ให้มีความสำคัญกับเพื่อนร่วมชั้นและเพื่อนร่วมกิจกรรมทุกคน ก็จะช่วยให้นักเรียนให้ความสำคัญกับตนเอง กับเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติรอบๆ ตัว ซึ่งความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น เป็นสิ่งที่สามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้แต่อาจจะต้องใช้เวลาในการฝึกฝน ดังนั้นหากนักเรียนคนใดมีปัญหาในเรื่องการสื่อสาร ครูอาจจะร่วมมือกับครอบครัวของนักเรียนในการดูแลและพัฒนาเป็นรายบุคคล เพื่อที่จะค่อยๆ ฝึกฝน เสริมทักษะและปรับเปลี่ยนให้มีการสื่อสารที่ดีขึ้น อาจจะมีการใช้เทคนิคการเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) ของ Burrhus Skinnerมาใช้ เช่น การให้คำชมเชย หรือให้รางวัล ถ้าหากนักเรียนมีการพัฒนาการที่ดีขึ้น ก็จะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เช่น ในโรงเรียนอมตยกุล มีจุดเน้นอย่างชัดเจนในการสร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็นคนดีและมีคุณภาพในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของจิตใจ การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การเป็นผู้มีความรู้ โดยมีแนวทางนี้โอไฮวแมนนิสในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเติบโตขึ้นเป็นคนอารมณ์ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และเห็นคุณค่าของคนอื่น เติบโตเป็นคน เก่ง ดี และมีความสุขต่อไป

๑.๓ ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน

๑) วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .๐๑ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมภายในองค์การให้เกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี มีคุณภาพ เนื่องจากวัฒนธรรมองค์การเป็นรากฐาน เป็นความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่อยู่ภายในจิตใจของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การเป็นพื้นฐานในการแสดงออกถึงการปฏิบัติตน ปฏิบัติงาน หากผู้บริหารมีการส่งเสริมวัฒนธรรมภายในองค์การให้เป็นวัฒนธรรมที่ดีและมีคุณภาพเกิดขึ้นภายในโรงเรียนแล้ว ก็จะส่งผลไปถึงการดำเนินงาน ดำเนินโครงการ และรวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพให้แก่เด็กนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมที่เอื้อให้นักเรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ในแนวทางสร้างสรรค์โดยการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงผ่านรูปแบบการทำกิจกรรมโดยนักเรียนลงมือทำด้วยตนเองและการทำโครงการที่นักเรียนเป็นเจ้าของโครงการด้วยตนเอง ผู้บริหารและครูควรจะมีการวางแผนการจัดกิจกรรม จัดเตรียมสภาพแวดล้อม อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นในการเรียนรู้ของนักเรียน ตัวอย่างกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ มีการจัดกิจกรรม The Sound of Roong Aroon ๒๑ ปีแห่งการเรียนรู้ ที่จัดขึ้นในช่วงเดือน มีนาคม ๒๕๖๑ เพื่อเป็นเวทีสะท้อน การจัดการเรียนรู้ของชาวรุ่งอรุณ เพื่อให้นักเรียน

ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และศิษย์เก่า ได้แสดงศักยภาพ และเป็นเวทีสื่อสารคุณค่าจากการเรียนรู้ สังคม ส่วนโรงเรียนเพลินพัฒนา มีหลักสูตรและแนวการสอนที่มุ่งหวังให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงงาม มีพื้นฐานความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ได้ดี มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้และต่อยอดความรู้ตาม ความสนใจ มีทักษะที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างมีความสุข ตัวอย่างกิจกรรมสร้างสรรค์ ของโรงเรียนเพลินพัฒนา เช่น กิจกรรมเปิดโลกธุรกิจที่มีชัย ทำให้เด็กๆ สามารถเข้าถึงเรื่องธุรกิจ ผ่านคอร์สเกมจำลอง โดยให้นักเรียนได้คิดและลงมือทำจริง ทำให้นักเรียนได้เข้าใจกลไกของการทำ ธุรกิจอย่างชัดเจนและแท้จริง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่จะสามารถจุดประกายให้กับนักเรียนเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้หรือต่อยอดในอนาคตได้เป็นอย่างดี กิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนเกิด การบูรณาการเชื่อมโยงความรู้เพื่อให้เป็นความรู้ของตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีที่สิ้นสุดเกิดเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแนวทางการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

๒) วัฒนธรรมองค์การด้านบรรทัดฐานและมาตรฐานมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติระดับ .๐๑ เป็นความสัมพันธ์ที่อยู่ใน อันดับสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติ กฎเกณฑ์ต่างๆ ให้เป็นบรรทัดฐานและ มาตรฐานเดียวกันเกี่ยวกับการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใน นักเรียน เพื่อให้ครูได้มีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน โดยที่ผู้บริหารควร เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนร่วมกำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้ เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดนักเรียนครูจะเข้าใจในตัวนักเรียนและรู้ถึงพื้นฐานของ นักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารก็จำเป็นจะต้องมีมาตรการการตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของครู ด้วยเครื่องมือที่มีมาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ ก็จะทำให้ครูเกิดการตื่นตัว และทุ่มเทในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้และสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้โดย แท้จริง

๒. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๒.๑ วัฒนธรรมองค์การด้านความเชื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการ เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ผ่านการทำโครงการของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ควรมีการศึกษาปัจจัยที่จะทำ ให้ครูมีความเชื่อในการที่จะใช้กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการทำโครงการของนักเรียน ในการพัฒนา นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้สร้างสรรค์ ผ่านการทำโครงการของตนเอง

๒.๒ ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ภายในโรงเรียนทางเลือก เช่น ความผูกพันองค์การ การเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของครู เป็นต้น ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของ นักเรียน

๒.๓ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ควรจะมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับด้านวัฒนธรรมองค์การ ให้ได้ข้อมูล ในเชิงลึก เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเป็นวัฒนธรรมองค์การที่ดีมี แนวความคิด ความเชื่อ รูปแบบพฤติกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนด้านการเรียนรู้อย่าง สร้างสรรค์ ควรจะสัมภาษณ์ความคิดเห็น ของผู้บริหาร ครู รวมถึงนักเรียนที่เป็นผู้เรียนรู้โดยตรงด้วย เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมสนับสนุนองค์การให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในแนวทางสร้างสรรค์ขึ้นภายใน โรงเรียนเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนทุกคนให้เกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ตังธนาภานนท์. (๒๕๕๗). การพัฒนากระบวนการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานเพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาแบบเต็มรูปแบบในโรงเรียนตรุณสิกขาลัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรีพร นาคสัมฤทธิ์. (๒๕๕๕). กระบวนการบริหารโรงเรียนทางเลือกตามแนวความคิดการบริหารที่เน้นความเป็นมนุษย์และแนวทางการศึกษามนุษยนิยม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (๒๕๕๓). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ฐานบัณฑิต.
- เชษฐ ศิริสวัสดิ์. (๒๕๕๕). การสอนให้คิดและสร้างสรรค์โครงการวิทยาศาสตร์ด้วยการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา. วารสารศึกษาศาสตร์. (๑ ตุลาคม ๒๕๕๕-มกราคม ๒๕๕๖) : ๑-๑๔.
- เพียงใจ สุขโรจน์. (๒๕๕๐). ระเบียบวิธีสถิติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล ศุภจักรวัฒนา. (๒๕๕๔). วัฒนธรรมองค์กร: ข้อสังเกตในการบริหารงานโครงการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิรัช สงวนวงศ์วาน. (๒๕๕๑). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพมหานคร: เพียร์สันเอดดูเคชั่น อินโดไชน่า.
- ศศิมา สุขสว่าง. (๑๙ เมษายน ๒๕๖๑). ขั้นตอนเพื่อพัฒนาการคิดเชิงนวัตกรรม. แหล่งที่มา: <https://www.sasimasuk.com>.
- สุนทร วงศ์ไวยวรรณ. (๒๕๕๐). วัฒนธรรมองค์กร: แนวคิด งานวิจัย และประสบการณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โพธิ์เพช.
- Arroba, T. and J. Kim. (1992). **Pressure at Work: A Survival Guide for Manager**. 2nd ed. London: McGraw-Hill Book Company.
- Dunn, D.S. (2001). **Statistics and Data Analysis for the Behavioral Sciences**. New York: McGraw-Hill.
- Hellriegel, D., J. W. Slocum, Jr. and R. W. Woodman. (1995). **Organizational Behavior**. 7th ed. Minneapolis: Wes Publishing Company.
- Krejcie R. and D.W. Morgan. (1970). **Educational and Psychological Measurement**. New York: University of Minnesota.
- Pheysey, D. C. (1993). **Organizational Culture: Types and Transformations**. London: Routledge.
- Robbins, S.P. (1995). **Organizational Behavior: Concept, Controversies and Application**. 7th ed. New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Stephen P. Robbins and Mary Coulter. (2002). **Management**. New Jersey: Prentice Hall.